GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **N**ro. **121.** 10. Sierpnia 1818.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Mocą naywyższey uchwały z dnia 3ogo Maia r. b. raczył Nayiaśnieyszy Pan Wawrzeńca Koczurkiewicza szynkarza w Gawłowie w nagrodę za uratowanie życia kilkunastu ludziom podczas powodzi w roku 1813, zaszczycić naysłaskawiey małym srebrnym cywilnym medalem honorowym z uszkiem i wstążką; a oraz rozkazać, aby mu oprocz otrzymaney iuż nagrody, dopłacono tę ilość przepisaney taglii, którąby może ieszcze nie zupełnie odebrał.

Były Komornik graniczny Myślenicki, W. Malczewski odstąpił funduszowi inwalidów kilkanaście należytości diurnowych zaległych u stron różnych, a wynoszących ogółem 299 ZR. 5 Kr. W. W. — C. K. Rząd kraiowy podaie tę ofiarę do wiadomości powszechney.

Z Wiednia dnia 31go Lipca. — Dnia 29go t. m. po godzinie 10tey wieczorem, Nayiaśnieysza Arcy-Xiężna Henryka, Małżonka Jego Cesarzowicowskiey Mci Arcy-Xięcia Karola, powiła szczęśliwie Syna. Nayiaśnieysza Arcy-Xiężna i Syn Jey znayduią się w tak dobrem zdrowiu iak tylko dozwolaią okoliczności.

Celem dokładnieyszego przekonania się, czyli przy mieyscowych stosunkach miasta Wiednia, świecenie gazem po ulicach do skutku przyprowadzić można, i aby doświadczyć, czyli bezpiecznem będzie założenie rur gazowych w ulicach kanałami przerznię tych, przy tem zaś aby poznać trudności, iakieby zayść mogły, rozkazał N. Pan uczynić probę swiecenia gazem, którą pod zarządzeniem P. JJ. Prechtla, Dyrektora C. K. Instytutu politechnicznego wykonano w ulicach Krugerstrasse i Wallfischstrasse przy bramie Kaerntnerthor. Tę probę zaczęto dnia 8go Lipca, i od owego czasu co dzien ciągną ią daley. Według iednomyślnego zdania, świstło gazowe lepszem iest bez porownania nad lampy, tak w mocy, iako też w blasku i czystości. Przedmiotem dalszych rospraw któremi Władze własnie się zaymuią, są zagadnienia, czyli, i iak ten sposób świecenia w całem mieście do skutku przyprowadzić można.

Z Wiednia dnia 1go Sierpnia. — Wyszedł tu Patent następuiący:

My Franciszek Pierwszy etc. oświadczamy ninieyszem: Gdy w skutek aktu Kongressu Wiedeńskiego, i układow robionych z Wysokimi Sprzymierzonymi Naszymi względem uzupełnienia iego, znaydniemy się teraz w tem położeniu, aby Xięciu Franciszkowi Józefowi Karolowi, Synowi nayukochańszey Córki Naszey Maryi Ludwiki Arcy-Xiężniczki Austryackiey, Xiężny Parmy Piacency i Gwastalli nadać pewny tytuł, rangę i stosunki osobiste, postanowiliśmy przeto w tey mierze co następuie:

1.) Nadaiemy Xięciu Franciszkowi Józefowi Karolowi, Synowi nayukochańszey Córki Naszey, Arcy-Xięczniczki Maryi Ludwiki, tytuł Xięcia (Herzog) de Reichsztadt, i rozkazuiemy oraz, aby na przyszłość wszystkie Władze Nasze, tak iak każdy w ogólności ustnie i pisemnie w odezwach i napisach dodawał: Jaśnie Oświecony Xiążę (Durchlauchtigster Herzog) w osnowie zaś: Wasza Xiążęca Mość, (Euer Durchlaucht).

2.) Pozwalamy Onemu, przyięcia i używania osobnego herbu, który składać się ma z dwóch lwów złotych obróconych ku prawey stronie ieden wyżey drugiego a to w polu czerwonem na tarczy owalney przedzieloney wązką złotą liniią poprzeczną, a mitrą i płaszczem Xiążęcym przyozdobioney, dla powiększenia zaś tego herbu dodaiemy dwa gryfy czarne i złote ze sztandarami polowemi, maiącymi powtórnie herb Xiążęcy, trzymaiące tarczę herbu.

3.) Xiążę Franciszek Józef Karol, Xiążę de Reichsztadt u Dworu Naszego, równie iak w całym obwodzie Naszego Państwa ma bezpośrednio pierwszą rangę zaraz po Xiążętach Domu Naszego i Arcy-Xiążętach Austryackich.

O tem oświadczeniu i rozporządzeniu Naszem, które służyć ma ku wiadomości i stosowaniu się każdego, wydane są dwa zupełnie równobrzmiące, i własnoręcznie przez Nas podpisane exemplarze, z których ieden przeznaczonym iest do schowania w Naszem taynem domowem i kraiowem archiwum.

Dano w Wiedniu głównej Stolicy Naszey dnia dwudziestego drugiego Lipca tysiąc

ośmset ośmnastego roku Pańskiego, dwudziestego siodmego Panowania Naszego.

(Podpisano) FRANCISZEK.

(L. S.)

Franciszek Hrabia Saurau,
Naywyższy Kanclerz.

Prokop Hrabia Lazanzky, Czesko-Galicyyski Kanclerz nadworny.

Jan Nepomucen Baron Geisslern, Zastępca Austryacko Illyryyskiego Kanclerza nadwornego.

Jakób Hrabia Mellerio, Lombardzko-weneckí Kanclerz nadworny.

Z Jego C. K. Apost. Mości własnego naywyższego rozkazu
Antoni Martin.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Prezydent Zjednoczonych Stanów przedsięwziął teraz podróż, której szczególnym zamiarem iest oglądanie warowni, założonych ku obronie Chesa peakbayu. W środku miesiąca Czerwca znaydował się w Norfolku w Wirginii.

W Filadelfii wyszedł rozkaz aby zbudować znowu dwa okręty 74 działowe, i kilkanaście galiotów z bombami.

Ameryka Hiszpańska.

Według doniesień Madryckich z d. 7. Lipca, Konzul J. K. Mci w Nowym-Orleanie Don Ph. Fatio przesłał pod d. 1. Maia Ministrowi Sekretarzowi Stanu kopiię nadzwyczayney gazety Mexykańskiey z d. 11. Marca r. b., zawieraiącey doniesienie o oddaniu twierdzy Xanjilla, która była ostatnim punktem powstańców w Nowey Hiszpanii, w którym się utrzymywali. List urzędowy donoszący o tem, pisany iest od Pułkownika Aquirre pod d 6. Marca. Donosi ón ze pomieniona twierdza poddała się, a obrońcy iey błagali dobrodzieystwa amnestyi.

Hiszpaniia.

Według wiadomości prywatnych datowanych z Paryża pod d. 6. Lipca (umieszczonych w Gazetach Londyńskich) przebywaiący tam Ministrowie Mocarstw sprzymierzonych mieli ważne między sobą naradzanie się w obecności Xięcia Wellingtona, a to względem nadeszłych z Madrytu listów urzędowych, które dla zapobieżenia dalszemu krwi rozlewowi zawierać miały propozycye Rządu Hiszpańskiego tyczące się ostatecznego zagodzenia sporów zachodzących między Hiszpaniią a iey Osadami w Ameryce, pod gwarancyią W. Brytanii. Propozycye te iak słychać, zmierzaią do tego, iż Król Jmć Katolicki, przypuszcza Poddanych swoich Amerykańskich do równych praw z Poddanymi Europeyskimi, tudzież że im dozwala wolnego handlu, i wszystkim którzy uczestnikami byli buntu, zapewnia powszechną amnestyię.

Gazety Paryzkie z d. 19. Lipca zawieraią w tey mierze co następuie: „Przybył do Stolicy naszey, iak słychać, goniec Hiszpański, którego się tu spodziewano z Madrytu, a który przywieść miał z sobą odpowiedź na propozycyię uczynioną niedawno przez Xięcia Wellingtona w imieniu Mocarstw pośredniczących względem miasta Montevideo. Odpowiedź Rządu Hiszpańskiego obięta ma bydź okolnikiem, który oddany ma bydź w Paryżu przez Posła Hiszpańskiego Ministrom tych Mocarstw, a którego głowna treść iest następuiąca: „Król Jmć Katolicki odrzuca propozycyię, aby Montevideo zaiętem bydź miało od Mocarstwa neutralnego; środek ten zdaie się Królowi Jmci za nadto słabym przeciwko złemu, na które się uskarza. Mocnem iest życzeniem Jego, aby innego użyto środka, któryby położył tamę rozlewowi krwi w tych okolicach, i tym końcem podaie Król Jmć plan powszechnego pokoiu, który uskutecznionym bydź ma pod gwarancyią Rządu Angielskiego iako Mocarstwa, którego wdanie się byłoby w tey mierze naydzielnieyszem. W tym planie przypuszcza J. K. Katol. Mość Amerykańskich Poddanych Swoich do równych praw z Europeyczykami, pozwala wolnego handlu i przyrzeka wszystkim, którzy powstali przeciwko prawey Władzy, powszechną i zupełną amnestyię.“

Listy z Amszterdamu (umieszczone w gazetach Londyńskich) donoszą: że układy między Rządem Niderlandzkim a Hiszpańskim a zapłacenie długu blisko 3 miliionow funt. szterl. zaciągnionego r. 1807 przez Rząd Hiszpański w Hollandyi, odbywaią się od kilku miesięcy z naywiększą czynnością. Gdy trudno aby Hiszpaniia przy tak ciężkiem położeniu finansów była w stanie zaspokoić gotowizną wierzycieli Hollenderskich, przeto listy pomienione zawieraią domysły, że długi te zaspokoionemi zostaną może przez odstąpienie którey posiadłości Hiszpańskiey na stałym lądzie w Ameryce, lub też na wyspach wschodnio - Indyyskich.

Wielka Brytaniia.

Gazeta Londyńska Kuryer o uroczystym wieździe Burdetta takie zawiera ogłoszenie: „Dziś, to iest 13. Lipca, duma Westminsteru i sława Anglii okaże się bezpła-

nie na scenie głównych ulic stolicy. Uyrzy ią Swiat na wyniosłym wozie, trzymaiącą w iedney ręce kapelusz, a w drugiey Konstytucyię (Magna Charta). Dotąd ieszcze nie ułożono, czyli go ciągnąć maią czteronożne konie lub dwunożne osły. Wiele chorągiewek i bander powiewać będzie w około; niemało pieśni Ludu granych i śpiewanych będzie. Uroczystość zakończy się biesiadą, przy którey kobiety i dzieci głód mrzeć będą, a mężczyzni tylko w dowód nieskazitelności wyboru upoieni i nasyceni do domów powrócą. Główny aktor tey zabawy marionetek oświadczył, że dnia tego za żadne inne honory tey ziemi zamienićby niechciał i t. d. Artykuł ten przypisuią Panu Canningowi.

Co do samego wiazdu Pana Burdetta, ten odbył się d. 13. Lipca nad wszelkie spodziewanie uroczyście i wspaniale. Na mieysce Naczelnika policyiantów, któremu Lord Sidmouth prowadzić ten poczet zabronił, obiął dowództwo P. Cleary, znany Członek oppozycyyny. Parada ruszyła o w pół do pierwszey za danym znakiem przez rakietę. — P. Cleary iechał na białym koniu ubranym w białe i niebieskie wstęgi (barwa Pana Burdetta) na samym czele. Za nim iechało konno trzech trębaczy z niebieskiemi kokardami, a za tymi osm ludzi. Z kolei niesiono trzy niebieskie chorągwie z napisem złotemi głoskami: Pan Francis Burdett; czwartą zaś białą wiózł mężczyzna konno z napisem: Nieskazitelność wyboru. Dalej szły chorągwie siedmiu Parafii Westminsterskich z napisami ich nazwisk, i inne z godłem: Burdett i poprawa Parlamentu — Magna Charta — Nieskazitelność wyboru — Burdett obrany przez Lud i t. d. Tu dopiero na stronie ukazał się P. Burdett w sukni niebieskiey, w białey kamizelce, w czarnych spodniach i białych pończochach. Wóz, na którym tron stał, był wspaniale ozdobiony i ciągniety przez pięknych wstęgami ubranych sześć koni. Na przodzie wozu widzieć można było starożytne wyobrażenia sprawiedliwości, a między temi, herb miasta Westminsteru. Trzy stopnie idące do pokładu, na którym stało krzesło tronowe, miały napisy. Wierność, Sprawiedliwość, poprawa Parlamentu. Poręcz tylną krzesła składał ptak Jowisza, trzymaiący pioruny w pazurach; na bokach zaś wozu stała W. Brytaniia i Lew. Wóz okryty był karmazynowym i niebieskim axamitem. Za wozem szli Pan Bruce i Kinnaird a za nimi iechało 80 ieźdźców, których 60 miało niebieskie wstęgi. Kończył poczet rząd karet, z których wiele było próżnych. — Cały ten orszak który był bardzo liczny, zgromadził się w Haydepark-Corner i ciągnął przez główne ulice do oberzy pod koroną i kotwicą; tam się zatrzymał, a P. Francis Burdett powitawszy nayłaskawiey całe zgromadzenie, wszedł do oberzy, celem zaszczycenia przygotowaney tam uczty, lecz gwałtowna scena pomieszała całe przysposobienie. Wielu ze Szlachty maiący na te ucztę zakupione bilety, musiało czekać długo pod drzwiami sali iadalney, a gdy ich nareszcie wpuszczono, zastali przy stole pozaymowane mieysca przez mnóstwo iakowychsić pelabieńców za którymi szczególniey obstawano, a których wpuszczono drzwiami ukrytemi. Gdy między tymi Panami, było wielu takich, co może przez kilkanaście dni zachowali dyetę, aby za to mogli sobie na tę ucztę pokupić bilety; wygłodniałe przeto ich żałądki nie chciały żadnym sposobem przyymować przekonywuiących perswazyy i wściekali się na tę myśl, że będą musieli odeyść z próżnemi brzuchami. Gdy nakoniec obmyślono uspokoić tych Ichmościów, miał P. Francis długą mowę, gdzie podług swoiego zwyczaiu przyrzekał Ludowi powrót złotego wieku, skoro tylko zaprowadzone będzie powszechne prawo głosowania. Utrzymywał także, że Lord Castlereagh mówił do Obieraczów Hrabstwa Down iedynie przez lękanie się mądrey, umiarkowaney reformy, i ze prędzey pod a by się tam być reformatorem, aniżeliby chciał urzędu swoiego postradać. Wreszcie wydarzyły się w tym dniu rozmaite nieszczęsne przypadki. Człowiek ieden złamał nogę; kobieta iedna, która nieostrożnie wylazła na poręcz żelazną, zsunęła się, upadła i zraniła się o drąg żelazny. Kareta w którey siedziało dwie Dam i kilkoro dzieci, zgruchotaną została: iedną z tych Dam zanieśli bez przytomności, a dziecię iedno niebezpiecznie skaleczone było. Rzezimieszki popisywali się nayczynniey z rzemiosłem swoim, kilkunastu poaresztowano. Jeden z nich nakradł ogółem przeszło 500 funt. szterl. w notach bankowych.

Francya.

Okazuie się coraz bardziey, że Jenerał Canuel należał w znaczney części do odkrytego teraz spisku; przynaymniey kilkunastu Officerów iest uwikłanych w ten spisek, którzy przedtem, posiadali szczególnieysze zaufanie iego. Szef bataliionu Romilly, który uwięziony, iest to ieden z sześciu Officerów, których w Lugdunie zrzucił Marszałek Marmont. Joannis zostawał w ścisłym związku z Canuelem; Songy umieszczony był dawniey w iego jeneralnym Sztabie. Sam Canuel przeznaczony był przy zaproiektowaney zmianie Ministerstwa, na przyszłego Ministra woyny,

)(2

Dotąd niemożna go było ieszcze wynaleźć, wszelako domyślaią się, iż iest ukryty w Paryżu. W takiem położeniu rzeczy, skarga iego o potwarz przeciwko Fabvierowi i Senneville sama przez się upadnie, ieżeli ci nie będą nalegać na rozstrzygnienie tey sprawy.

Szwaycaryia.

Pisma publiczne z Genewy donoszą pod d. 9. Lipca: „Od kilku dni stało się miasto nasze widownią scen niespokoynych. Pospólstwo zbiera się każdego wieczora przed drzwiami domu, w którym Purytanie odbywaią swoie posiedzenia, i ludzi tych przy wstępie i wychodzie obrażaią. Gdy te potaiemne zgromadzenia składaią się naywięcey z kobiet, młodych dziewcząt i starców, uznała Policya potrzebę bronienia ich naydzielniey przeciwko tym obelgóm, i kazała oddziałowi żandarmów pilnować mieysca tego zgromadzenia. Jedna kompaniia granadyierów milicyi kraiowey odebrała rozkaz, aby była gotową na przypadek, gdyby iey obecności potrzeba było do przywrócenia spokoyności. Prawdziwym środkiem do podżegania fanatyzmu Dyssydentów, i naprowadzania ich do godnych kary wykroczeń byłoby, gdyby im podano sposobność uważania się iako męczenników. Naymniey obawiaćby się trzeba wtenczas odszczepieństwa, kiedy Ultra-kalwiniści w pośród Duchowieństwa okazuią przychylność, chociażby ta i słabą była; a naylepsza sprawa staie się łatwo podeyrzaną, ieżeli gwałty i samowładności będą popieranemi. Wreszcie dowiedzioną iest rzeczą, iż Purytanów wspieraią zewnątrz Kraiu, i niedawno odebrali znaczne summy z rąk P. Drummonda głównego protektora tey sekty. Niechay upominaiącą przestrogą będzie dla wszystkich fanatyków naszego miasta, iż okna domu, w którym religyyni Ultraiści odbywaią zgromadzenia swoie, wychodzą na to samo mieysce, gdzie nieszczęśliwego Serwata spalono za to, że nie chciał przyiąć nauki Kalwina.

Rossya.

Kuryer Litewski z d. 28. Lipca umieścił co następuie:

„Ruski Inwalid z Petersburga pod dniem 5. Lipca, zawiera: „N. Król Jmć. Pruski zawczora do tuteyszey powrócił Stolicy z Jego Cesarską Mością. Wczora był obiad na Kamiennym-Ostrowie; dnia dzisieyszego wyeżdża Gość Wysoki.“ Podług Ryzkiey gazety, Zuschauer, Król Jmć. w podróży na powrót do Kraiów swoich, d. 8. t. m. przeieżdżał przez Rygę; J. K. Mości przez Kurlandyią towarzyszy Ryzki woienny Jenerał-Gubernator.

W przełożeniu do Jego Cesarskiey Mości od głównego Rządu szkół, wyrażono:

„Pozostałe w Polszce po Jezuitach nieruchome maiątki, także i kapitały, przeznaczone zostały wtedy na edukacyią młodzi.

Maiątki oddane zostały na wieczność Obywatelom, z obowiązkiem, iżby od szacunkowey za te maiątki summy opłacali funduszowi edukacyynemu pewne procenta; a kapitały równymże sposobem oddane Obywatelom, z pobieraniem od nich na rzecz funduszu procentów, z ubezpieczeniem tychże kapitałów na maiątkach obywatelskich.

Naywyższym Waszey Cesarskiey Mości Ukazem, pod dniem 21. Grudnia 1807, przerzeczone maiątki i kapitały, uznane zostały za nietykalną własność funduszu edukacyynego, z którego utrzymuie się Uniwersytet Wileński i Szkoły w iego wydziale znayduiące się. Dozór nad pomienionym funduszem przez tenże Ukaz powierzony Ministeriium Oświecenia, a dla sprawdzenia i wyśledzenia praw na posiadanie edukacyynych maiątków i wyświecenie tegoż funduszu ustanowione zostały wtedyż dwie Kommissyie: iedna w Krzemieńcu dla Guberniy: Wołyńskiey, Podolskiey i Kijowskiey; a druga w Wilnie; dla Guberniy: Litewskich, Białoruskich i Minskiey. Do ostatniey z tych Kommissyi przyłączono później i sprawy funduszowe Białostockiego Obwodu.

Ministeriium Oświecnia z biegu spraw dostrzegaiąc, że Obywatele, którzy nabyli maiątki Pojezuickie, prywatnie i bez wiedzy Zwierzchności, pod wiedzą którey zostaie fundusz edukacyyny, maiątki Pojezuickie przedaią, dzielą, oddaią na ewikcyą długów i tym podobne zawieraią Tranzakta; uważaiąc także, że maiątki, będąc dzielone na drobne części, w późnieyszym czasie, z przemianą nazwisk maiątków, zupełnie dla funduszu edukacyynego straconemi bydź mogą, ieżeli Obywatele, którzy ie nabyli, przestaną opłacać ustanowione procenta; poruczyło obu pomienionym funduszowym Kommissyiom obmyśleć środki ku zabezpieczeniu całości maiątku i kapitałów Pojezuickich i regularnego pobieraniu z nich Dochodu.

Teraz Kurator Edukacyynego wydziału Wileńskiego, Radca tayny, Xiążę Czartoryski, przedstawiaiąc ułożone przez Kommissye do tego celu odpowiednie środki, uprasza o ich utwierdzenie, ażeby mogły służyć za dopełnienie do pomienionego wyżey Ukazu pod dniem 21. Grudnia 1807.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Do tey gazety załączony iest 21szy numer Rozmaitości.